

Continuïteit van onderwijs-zorgarrangementen in het speciaal onderwijs (een handreiking)

De handreiking *Continuïteit van onderwijs-zorgarrangementen in het speciaal onderwijs* zet de belangrijke aandachtspunten op een rij en is bedoeld om het gesprek over OZA's tussen gemeenten en samenwerkingsverbanden en hun partners op gang te brengen. De handreiking is zowel bruikbaar om een goed beeld te krijgen van de huidige OZA's in de regio als om beleid te ontwikkelen. Leidend is de aard en omvang van de onderwijs- en ondersteuningsbehoefte van de leerlingen in de regio.

Het gesprek tussen gemeenten en samenwerkingsverbanden

De handreiking biedt een concreet overzicht van vragen die gemeenten en samenwerkingsverbanden helpen om gezamenlijk afspraken te maken, waaronder:

- ❖ Is er een gedeelde visie op de samenwerking tussen onderwijs en zorg als uitgangspunt voor het gesprek over OZA's?
- ❖ Is er een gedeeld beeld over de OZA's: doelgroep, organisatie, financiering en dergelijke? Welke vragen zijn nog onbeantwoord?
- ❖ Is er een inhoudelijke borging van het OZA binnen het Jeugdplan en het Ondersteuningsplan?
- ❖ Zijn er afspraken over de integrale procedure van toewijzing en toelaatbaarheid, en de financiële machtiging voor het toekennen van een OZA?
- ❖ Kan het samenwerkingsverband optreden als vertegenwoordiger namens de school en zorgpartner die het OZA uitvoeren en afspraken maken met de financier over het zorggedeelte van de OZA's? Of doen het betrokken schoolbestuur en de zorgpartner dat elk afzonderlijk?

Voor meer informatie over deze handreiking en onderwijs-zorgarrangementen, zie: kennisnetjeugd.nl > Werkgroepen > Onderwijs-zorgarrangementen

Of neem contact op met:

Bart van Kessel

Adviseur Nederlands Jeugdinstituut
T. 06 229 39 682

Vincent Fafieanie

Adviseur Nederlands Jeugdinstituut/Altra
T. 06 575 37 501

Onderwijs-zorgarrangementen voor kinderen met specifieke onderwijs- én zorgbehoeften

Deze flyer is bedoeld voor samenwerkingsverbanden po en vo en voor gemeenten. U staat voor de belangrijke taak om onderwijs-zorgarrangementen (OZA's) voor jeugdigen te ontwikkelen en borgen, zodat de expertise in de ondersteuning van kwetsbare doelgroepen met complexe zorg- en onderwijsvragen behouden blijft. Professionals uit de onderwijs- en zorgpraktijk geven u hiervoor in deze flyer concrete handvatten, in samenwerking met LECSO en het Nederlands Jeugdinstituut.

Over wie hebben we het?

Een onderwijs-zorgarrangement richt zich op leerlingen met gecombineerde problematiek, zoals een verstandelijke beperking met bijvoorbeeld ernstige gedragsproblemen of psychiatrische problematiek. Het zijn kinderen die zonder extra ondersteuning vanuit zorg of jeugdhulp niet in staat zijn (speciaal) onderwijs te volgen.

Wat is een onderwijs-zorgarrangement?

Het gaat om een arrangement waarin het onderwijs en één of meer zorgpartners samenwerken in een samenhangende aanpak voor school, vrije tijd en thuis, op basis van één kind, één gezin, één plan. Doel is dankzij deze gecombineerde inzet onderwijsdeelname mogelijk te maken, dan wel te behouden, met als uitgangspunt de ondersteuningsbehoefte van de leerling of doelgroep.

Waarom is een Onderwijs-zorg arrangement van belang?

Zonder zorg geen onderwijs. In de woorden van professionals:

“Regionaal nog steeds een onmisbaar product. Kinderen en ouders zijn tevreden omdat de schoolgang weer op gang komt. Er ontstaat (h)erkenning van deze doelgroep en een groeiend besef dat voor hen een arrangement nodig is.”

“Op strategisch, tactisch en operationeel niveau zijn de deelnemende organisaties verbonden. Dat leidt tot vanzelfsprekendheid en een gelijke visie vanuit de organisaties, gericht op de integratie van zorg en onderwijs. Er ontstaat over en weer meer begrip en een samenwerking zonder last te hebben van schotten”.

Zonder passende zorg geen passend onderwijs

Deze flyer is een coproductie van ruim twintig OZA's die deelnamen aan een landelijke bijeenkomst, georganiseerd door LECSO, het Nederlands Jeugdinstituut en VOBC, over OZA's voor jeugdigen met een (lichte) verstandelijke beperking in combinatie met ernstige gedrags- of psychiatrische problematiek: zeer moeilijk opvoedbaar en lerende kinderen (zmlk'ers). Zij doen op basis van praktijkervaringen onderstaande aanbevelingen.

Aanbevelingen rond zmlk'ers voor samenwerkingsverbanden

1. Voorkom thuiszitten en uitval door de zmlk-doelgroep OZA's aan te bieden. Die zijn voor hen noodzakelijk om een startkwalificatie te kunnen behalen. Dit verdient een hoge urgentie bij de schoolbesturen.
2. Besef dat de beleidsmatige aandacht bij gemeenten veelal uitgaat naar het vormgeven van wijkteams. Agendeer als samenwerkingsverband de mogelijkheden en noodzaak voor integrale (onderwijs-)zorg en maak hier concrete afspraken over. Heb hierbij ook aandacht voor het leerlingenvervoer.
3. Maak samen met de zorgpartners een regionale analyse van de omvang van en ondersteuning voor de zmlk-groep. Neem dit op in het ondersteuningsplan en beschrijf de doelen en aanpak.
4. Maak één plan om voorzieningen in te richten voor kinderen met specifieke onderwijs- en zorgbehoeften en draag zorg voor sluitende afspraken met de financiers.
5. Maak laagdrempelige inzet van allerlei vormen van zorg gekoppeld aan het onderwijs mogelijk. Denk bijvoorbeeld aan zorg bij epilepsie en psychiatrie.
6. Borg de doorlopende leerlijnen po-vo en heb daarbij extra aandacht voor kinderen met specifieke onderwijs-zorgbehoeften, onder wie zmlk'ers.
7. Draag zorg voor een passende financiering voor de zmlk-doelgroep. Nu is veelal sprake van een categorie 1 bekostiging. Gezien de specifieke onderwijs- en zorgbehoefte valt deze doelgroep in de praktijk eerder onder categorie 3.
8. Stem landelijk kwesties rond samenwerkingsverband-overstijgende voorzieningen af, bijvoorbeeld terugkeer uit behandel- en detentiecentra, regelingen, formulieren, procedures et cetera.
9. Heb aandacht voor de wet- en regelgeving rondom veiligheid en dwang en voor de verschillen tussen zorg en onderwijs die dit geeft in de bejegening.
10. Draag zorg voor bestuurlijk commitment voor de ontwikkeling van onderwijs-zorgarrangementen.

Zonder passend onderwijs geen passende zorg

Aanbevelingen rond zmlk'ers voor gemeenten

1. Urgentiebesef bij gemeenten dat OZA's voor de zmlk-doelgroep noodzakelijk zijn om een startkwalificatie te kunnen behalen, en daarmee thuiszitten, uitval en gebruik van sociale voorzieningen voorkomen.
2. Neem onderwijs mee als primaire voorziening in het jeugdbeleid, bijvoorbeeld in wijkteams, en maak afspraken over een integraal zorgaanbod.
3. Sluit het wijk- of jeugdteambeleid aan op de expertise binnen de ondersteuningsstructuur van het onderwijs.
4. Betrek de expertise van het onderwijs bij het gemeentelijk inkoopbeleid.
5. Maak inzichtelijke welke mogelijkheden de visie van de gemeente biedt voor de ontwikkeling van OZA's. Stel een inhoudelijke en zakelijke onderbouwing op en maak een afweging met het onderwijs.
6. Breng bestaande onderwijs-zorgarrangementen in kaart en houd daar rekening mee bij het inkopen van zorg, zodat bestaande arrangementen kunnen blijven bestaan.
7. Maak laagdrempelige toegang tot allerlei vormen van zorg gekoppeld aan het onderwijs mogelijk. Denk bijvoorbeeld aan zorg bij epilepsie, fysiotherapie, en psychiatrie.
8. Draag zorg voor een naadloze aansluiting tussen onderwijs en jeugdbeleid en maak optimaal gebruik van de 'techniek' door systemen te koppelen zodat niet dubbel geregistreerd hoeft te worden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de verwijsindex.
9. Heb aandacht voor de wet- en regelgeving rondom veiligheid en dwang en voor de verschillen tussen zorg en onderwijs die dit geeft in de bejegening.
10. Draag zorg voor bestuurlijk commitment voor de ontwikkeling van onderwijs-zorgarrangementen.

Deze elementen zijn veelal ook van toepassing voor het uitvoeren van onderwijs-zorgarrangementen voor andere doelgroepen.